

Редакція:

МІНІСТЕРСТВО ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

ЛИСТ

від 21.02.2017 р. N 1441/18/10-17

Міністерство інфраструктури України <...> розглянуло лист <...> і повідомляє.

Норми витрат палива і мастильних матеріалів на автомобільному транспорті затверджено наказом Міністерства транспорту України від 10.02.98 р. N 43 (далі - Норми).

У розділі "Загальні положення" Норм визначено, що **Норми призначені для планування потреби підприємств, організацій та установ у пально-мастильних матеріалах і контролю за їх витратами, ведення звітності, запровадження режиму економії і раціонального використання нафтопродуктів**, об'єктивно визначають порядок встановлення базових лінійних норм на основі централізовано зібраних даних із застосуванням механізму попередньої апробації в різноманітних природно-кліматичних, дорожніх та інших умовах в цілому в Україні (без конфлікту інтересів зацікавлених сторін: користувачів, водіїв і власників). При цьому забезпечується єдиний підхід щодо проведення суб'єктами господарювання розрахунків нормативних витрат палива для транспортних засобів, а також контроль правильності та обґрунтованості цих розрахунків.

Передмовою до Норм визначено, що нормативний документ призначений для підприємств, організацій та установ (юридичних осіб) різних форм власності, що діють на території України і експлуатують автомобілі.

Згідно з положеннями Норм, суб'єкти господарювання самостійно встановлюють нормативні витрати палива відповідно до конкретних умов експлуатації, виходячи з внутрішньої політики підприємства та на підставі визначеної ними фактичної потреби в рамках єдиної прозорої системи нормування.

Зокрема, пунктом 1.9 Норм передбачено, що конкретні значення нормативних витрат палива встановлюються підприємствами залежно від фактичних потреб (але не вище гранично допустимих значень), відповідно до певних умов експлуатації та за умови виконання ними певних визначених Нормами вимог. У пункті 3.5 Норм наведено вимоги та рекомендації щодо визначення суб'єктами господарювання фактичних потреб у паливі.

Але встановлення нормативних витрат палива, за визначенням, не може безпосередньо базуватися на фактичних обсягах витрат палива, що використовується автомобілем, як зазначається у листі N ПМ-13-799.

Дані щодо споживання палива, отримані під час експлуатації (зокрема, дані контрольних заїздів або відповідних обстежень тощо), не є підставою для встановлення базових лінійних норм або безпосередньо нормативних витрат палива. Однак ці дані можуть бути використані підприємствами для обґрунтування встановлення конкретних значень коригуючих коефіцієнтів (у регламентованих межах) при розрахунках нормативних витрат палива в певних умовах експлуатації, виявлення причин перевитрат палива, резервів економії тощо.

Фактична витрата палива коливається в широких межах залежно від багатьох чинників зі змінами умов експлуатації тощо. Ці коливання мають враховуватися застосуванням додаткових норм витрат палива та коригуючих коефіцієнтів, передбачених Нормами, під час розрахунків підприємством нормативних витрат палива.

Якщо фактична витрата палива суттєво відрізняється від нормативної, це може служити приводом для перевірки врахування всіх причетних чинників і, в разі потреби, змін у застосуванні коригувальних коефіцієнтів і значень норм додаткового споживання палива, щоб привести їх перелік і значення у відповідність із реальними умовами експлуатації (наприклад, експлуатація автомобіля переважно в умовах численних та тривалих заторів у місті тощо).

Такі розбіжності, однак, можуть вказувати і на наявність інших причин підвищеного споживання палива, наприклад: перевищення встановлених Правилами дорожнього руху обмежень швидкості, агресивний стиль водіння, низький тиск повітря в шинах, різноманітні технічні несправності, вибір нераціонального маршруту руху та/або часу роботи, що призводить до суттєвих простоїв у заторах, або нецільове використання палива.

Норми дають власникові змогу оперативно прийняти рішення щодо усунення чинників, які призводять до підвищеної витрати палива, та впровадження практики дотримання водіями економних методів керування транспортними засобами, більш ефективного й енергоощадного планування поїздок, проведення вчасного технічного обслуговування чи ремонту транспортних засобів тощо.

Система нормування витрат палива в експлуатації є також дійовим інструментом фіксації базового рівня споживання палива для реалізації програм навчання методів економічного водіння та наступного постійного підтримання водіями отриманих навичок, а також економії коштів, витрачених на програму такого навчання. Добре відомо, що навички економічного водіння водіїв із часом швидко втрачаються, тому система нормування є ефективним інструментом подальшого підтримування набутих навичок.

Слід зазначити, що необхідність розроблення Норм виникла внаслідок того, що суб'єкти господарювання списували паливо і мастильні матеріали на підставі довільно взятих даних. Відповідні звіти затверджували власні комісії підприємств, що не забезпечувало можливість об'єктивного підходу до нормування витрат нафтопродуктів, призводило до завищення норм (часто в декілька разів!) та численних зловживань.

Установлення підприємствами об'єктивних нормативних витрат палива відповідно до методології, що надається Нормами, є, безумовно, важливим для обґрунтованого визначення собівартості перевезень та в цілому собівартості продукції, що постачається споживачам автомобільним транспортом, собівартості послуг з перевезення пасажирів, аргументованого визначення бази оподаткування суб'єктів господарювання тощо. Але, на наш погляд, найважливіше те, що Норми є інструментом економії витрат енергетичних ресурсів в Україні.

Чинна система нормування забезпечує єдині методичні підходи до визначення нормативних витрат палива і мастильних матеріалів, дає змогу суб'єктам господарювання самостійно встановлювати їх нормативні витрати у певних межах залежно від умов експлуатації і водночас сприяє встановленню прозорих, справедливих і рівних відносин між власниками та водіями транспортних засобів.

У цілому Норми широко застосовуються організаціями та підприємствами України всіх форм власності, а також податковими органами й органами регулювання у відносинах із юридичними особами. На їх основі здійснюється встановлення тарифів на пасажирські перевезення, а також розподіл державних бюджетів, планування та розподіл організаціями своїх витрат на паливо для автомобілів.

Зокрема, Норми застосовують Державне управління справами Президента України, Управління справами Апарату Верховної Ради України, Міністерство юстиції України, Міністерство фінансів України, Міністерство інфраструктури України, Служба безпеки України, Міністерство внутрішніх справ України, Генеральна прокуратура України, Державна фіскальна служба України, Державна фінансова інспекція України, Вищий господарський суд України, Національний банк України, інші міністерства, центральні та місцеві органи виконавчої влади, численні організації, установи, підприємства та суб'єкти господарювання різних форм власності.

Принагідно зауважимо, що останнім дослідженням за проектом Clima East "Розвиток потенціалу у розробці Національної політики щодо регулювання викидів CO₂ та споживання енергії дорожнім транспортом в Україні", виконаним на замовлення Мінінфраструктури міжнародною групою експертів під керівництвом компанії Ricardo Energy & Environment (Великобританія) за підтримки Європейської Комісії, визначено, що державна система нормування споживання палива автомобільним транспортом в Україні виявилась ефективним засобом контролю та зниження витрат на паливо. За результатами дослідження рекомендовано забезпечити подальший розвиток чинної в Україні системи нормування споживання палива в експлуатації та її поширення на всі підприємства, які експлуатують автомобільний транспорт, як інструменту, що застосовується для контролю та зменшення надмірного використання палива автомобільним транспортом.

Отже, враховуючи наведене вище, вважаємо, що списання палива і мастильних матеріалів дорожнім транспортом суб'єктів господарювання незалежно від відомчої підпорядкованості, форми власності або форми оподаткування доцільно здійснювати відповідно до Норм за єдиною прозорою системою.

Застосування підприємством нормативних витрат палива, що перевищують гранично допустимі значення, встановлені Нормами, або безконтрольне списання палива і мастильних матеріалів за "фактичними витратами" є неприйнятним в Україні, оскільки це створює умови для зловживань.

Невикористання таких норм матиме серйозні негативні наслідки для економіки країни, частина яких описана вище, зокрема: підвищення собівартості транспортних послуг і в цілому продукції, що перевозиться автомобільним транспортом, ухилення суб'єктів господарювання від сплати податків, нецільове використання палива, в цілому надмірне та неефективне споживання Україною енергетичних ресурсів тощо.

Дорожній транспорт є найбільшим споживачем моторних палив, що переважно імпортуються в Україну. Питання економії енергетичних ресурсів дорожнім транспортом - важлива складова національної енергетичної безпеки. Крім того, зменшення питомого споживання енергії та викидів парникових газів дорожнім транспортом є однією з ключових складових виконання міжнародних зобов'язань України у сфері зміни клімату.

З огляду на викладене, вважаємо за доцільне підтримати вимоги органів Державної фіскальної служби України щодо обов'язковості списання витрат палива і мастильних матеріалів дорожнім транспортом, а також здійснення контролю правильності та обґрунтованості цих розрахунків суб'єктами господарювання незалежно від відомчої підпорядкованості, форми власності або форми оподаткування за єдиною прозорою системою, що досягається завдяки застосуванню Норм.

Насамкінець зазначаємо, що питання оподаткування, порушені у листі <...>, належать до компетенції Державної фіскальної служби України.

В. о. Міністра

Ю. Лавренюк